KOBIETA W DOMU I SALONIE

-GAZETA PORANNA SWOIM CZYTELNICZKOM-

Nr. 160. Dodatek tygodniowy do Nr. 8696 z dnia 28 listopada 1928.

pod redakcją JANINY PEŁEŃSKIEJ.

POGADANKA.

Lwów, 27. listopada

Jeśli podjęłyśmy się w poprzednich pogadankach przeglądu działalności kobiety polskiej w pierwszem dziesięcioleciu naszej niepodległości państwowej, to już wypada nam, choćby w naj pobieżniejszym szkicu nakreślić tę rolę we wszystkich dziedzinach życia.

Zatem po zarysie pracy kobiecej w organizacjach społecznych odpowiedzmy sobie na pytanie, jak zaznaczył się udział kobiety w życiu umysłowem i artystycznem odrodzonej Polski.

I w tej dziedzinie, możemy powiedzieć śmiało, że dorobek kobiet w tem pierwszem dziesięcioleciu odrodzonej Polski jest zaiste bardzo poważny. Zwłaszcza w zakresie literatury występuje cały szereg bardzo interesowanych, bardzo oryginalnych organizacyj twórczych kobiet autorek, które umieją ujmować zjawiska „inaczej", aniżeli mężczyzna z głębin psychiki kobiecej wyprowadzać na jaw nowe rzeczywistości twórcze.

Taką rewelacją tych nowych rzeczywistości jest książka Marji Groszek Koryckiej „Świat Kobiecy", która ujmuje teraźniejszość kobiety wyzwolonej z pod duchowej supremacji mężczyzny i wskazuje jej drogi przyszłości.

Artystycznie realizuje tę nową erę szereg kobiet autorek od Zofji Nałkowskiej, Wielopolskiej, Rabskiej Anieli Kallas do młodszych i najmłodszych w dziedzinie twórczości, ktorych znamy dziesiątki, zapowiadających najpiękniejsze nadzieje. Ograniczona miejscem wymienię bodaj niektóre najoryginalniejsze talenty: Marja Pawlikowska, M. Kossak Szczucka, Marja H. Szpyrkówna, Magdalena Samozwaniec, Wanda Rutkowska, Herminja Naglerowa, Ewa Szelburg, Felicja Kruszewska, Anna Słończyńska, Kazimiera Iłłakowiczówna, Marja Kuncewiczowa, Beata Obertyńska, Marja Haus nerowa, Róża Czekańska Heymanowa. Hanna Mortkowiczówna, Wanda Miłaszewska, Stefanja Podhorska-Okołów, M. Czerkawska, I. Tuwimówna, Marja Czernowa i cały szereg autorek i poetek, które śmiało porzucają stare szablony i śmiało a szczęśliwie umieją się pokusić no nowe kojarzenia, o nowe sposoby wypowiedzenia się, o nowe formy

Niemniej pokaźny jest dorobek kobiety w dziedzinie sztuk plastycznych, a w rzeźbie i malarstwie widzimy szereg wysoce utalentowanych artystek. Trudno wymieniać je wszystkie, zadowolimy się wobec tego tylko nazwiskami czołowemi: w rzeźbie przodują Trzcińska-Kamińska, artystka prawdziwie wysokiej miary, dalej Lednicka, Niewska, Luna Drexlerówna. W malarstwie dorobek kobiecy jest jeszcze znacznie wyższy. I tu zatem zadowolimy się tylko wymienieniem najwybitniejszych, najbardziej oryginalnych. Pod względem oryginalności pierwsze miejsce należy się niewątpliwie Stryjeńskiej, której twórczość nawskróś nowoczesna ma przytem charakter wybitnie rodzimy. Obok Stryjeńskiej należy wymienić Szymanowską, Paszkowską, Dąbrowską, a z najmłodszych zapowiadającą się bardzo interesująco, twórczość Janiny Konarskiej.

W pracy naukowej, trzeba przyznać, że dorobek kobiecy nie dorównuje dotychczas męskiemu, co jest naturalnem zresztą zupełnie wynikiem przeszkód, na jakie natrafiała do niedawna kobieta, pragnąca się oddać systematycznym studjom naukowym.

Lecz trzeba przynać, że w odrodzonej Polsce stosunki pod tym względem zmieniły się znacznie na lepsze. To też dzisiaj na wszystkich wydziałach Wyższych Uczelni całe zastępy kobiet zdobywają rzetelną wiedzę, a pilność ich i zdolności rokują najpiękniejsze nadzieje i niejedna zapewne z nich zapisze swe nazwisko chlubnie w nauce polskiej.

Ale już dzisiaj możemy się poszczycić w Polsce kobietami, zajmującemi poważne stanowiska naukowe. I tak na uniwersytetach naszych wykładają już profesorowie-kobiety: w Poznaniu Michalina Stefanowska, profesor fizjologji, oraz dr. Mieczysława Kuzerówna, profesor archeologji, w Warszawie profesorem botaniki ogólnej na Wolnej Wszechnicy jest dr. Marja Skalińska. Obok wyżej wymienionych należy wspomnieć także śp. dra Józefę Joteyko, wielką uczoną w zakresie pedagogji, która była profesorem na uniwersytetach w Belgji i Francji, a w r. 1919 porzuciła zaszczytne stanowisko na obczyźnie, powołana na katedrę psychologji i pedagogji w Instytucie Pedagogicznym w Warszawie.

Obok katedr profesorskich zajmuje wiele kobiet stanowiska docentów i asystentów, oraz stanowiska bibljotekarek.

W zakresie chemji, studjów ekonomicznych i socjalnych pracuje wiele kobiet nader wydatnie.

Lecz z natury rzeczy wynika, że najwięcej pola pracy obejmuje kobieta w zakresie pedagogiki i szkolnictwa. Kobieta wnosi do tej pracy pełnię poświęcenia, zapału, sumienności i żywej inicjatywy. Wiadomo, jak wielką rolę odegrała nauczycielka Polka na wsi i w mieście w czasach zaborczych w budzeniu świadomości narodowej i uczuć patrjotycznych wśród młodego pokolenia. Dziś, gdy w wolnem państwie znikły te hamulce, jakie krępowały jej działalność w czasach niewoli, poświęca się tej pracy ze zdwojonym zapałem. Nie tylko pracuje w szkole, ale bierze żywy udział w wypracowywaniu nowych metod nauczania, a nowe podręczniki szkolne od wyższej matematyki począwszy poprzez historję, geografję, literaturę do przyrodoznawstwa są przeważnie opracowywane przez kobiety.

Tak zatem i w dziedzinie umysłowości kobieta polska dotrzymuje kroku mężczyźnie, pracując z entuzjazmem i zapałem przy rozbudowie ojczystego gmachu **J. P.**

Z dziedziny mody.

AKSAMIT, JEDWAB I LAMA.

Lwów, 27. listopada.

Trzy materjały stoją dzisiaj do dyspozycji modnej damy na eleganckie suknie i eleganckie płaszcze: aksamit, jedwab i lama. Krótko to powiedziane: trzy materjały. Ale w tych słowach mieści się nieskończona symfonja barw, blasków i efektów, zdolnych oczarować wzrok i zachwycić serce. Nowe materjały w tych trzech rodzajach są istotnie tak niepospolicie piękne, że można się o nich wyrażać jedynie w superlatywach. W nowym sezonie doznały one takich przekształceń i przeistoczeń, które czynią z nich

Suknia półstylowa, z głębokiem wycięciem na plecach.

coś zupełnie nowego, coś dotychczas niespotykanego. Skromna crêpe de chine ukazuje się obecnie pod postacią wspaniałej, nieobciążonej, crêpe Tental. Crêpe satin jako zachwycająca Mongol satin. Do przepychu wyrobu dołącza się przepych barw. Każdy kolor występuje w przedziwnych niezliczonych nuansach i tonacjach.

Najbardziej uprzywilejowana będzie w obecnym sezonie towarzyskim czerwień w najrozmaitszych odcieniach. Obok tego kolory niebieskawe cieszą się także powodzeniem, jednak

Suknia wieczorowa z czarnego velours vegetal

w mniej jaskrawych tonach. Najbardziej wytworny jest kolor szaro-niebieski, t. zw. bleu Patou i bleu Petrol. Obok tych najbardziej przez modę lansowanych barw, występują także naturalnie i inne kolory, jak zawsze dobrze się prezentujący, beige, poplelaty i zielony w najrozmaitszych odcieniach. Zielony kolor zdobył sobie

Toaleta głęboko wycięta z tyłu, z velours chiffon imprime.

obecnie najwięcej wzięcia w ciemnych tonacjach.

Wśród najbardziej zachwycających nowości wieczorowych obecnego sezonu należy postawić bezwarunkowo na pierwszem miejscu velours chiffon. którego najwyższym wyrazem jest velours transparent i velours vegetal. Znane już z poprzedniego sezonu imprimés, w tym roku stały się jeszcze

Toaleta wieczorowa z crepe georgette koloru maku.

bardziej wytworne i skończenie artystyczne.

Nowością jest także, że obok poprzednich drobnych wzorów, w tym roku pojawiły się znowu nader efektowne wzory wielkie, ornamentalne lub też kwiatowe, w nader oryginalnych kompozycjach. Obok pomysłów dotychczas niewidzianych, spotyka się velours transparent brokatowy, mieniący się w morę. A także jako materjał na suknie wieczorowe, pojawiła się prawdziwa mora, ale w gatunkach niesłychanie miękich, pozwalających na najpiękniejsze drapowanie i układy fałdów. Ten nowy gatunek mory zdobny nadto także w desenie velurowe, nadaje się szczególniej na suknie stylowe, które w tym materjale przed-

Elegancka toaleta z velours transparent w duży deseń z powłóczystym trenem. Toaleta głęboko wycięta z tyłu z velours chiffon imprime.

stawiają się tak świetnie, że trudno wyobrazić sobie, aby moda mogła coś piękniejszego jeszcze wymyśleć. To też mora występuje obecnie jako niebezpieczna konkurentka tafty na suknie stylowe, jakkolwiek ten materjał ukazuje się w handlu w nowych nader wykwintnych gatunkach.

Niemniej i lama na georgecie w tym roku uległa jeszcze większemu udoskonaleniu. Wprost niepojęcie piękne są nowe gatunki lamy, czy to przerabiane z jedwabiem, czy też złożone z samych tylko nitek metalowych, układających się również w przedziwne wzory i ornamenty. Najmodniejsze są obecnie lamy na ciemno szafirowem tle z czarnemi kwiatami metalowemi. To ciemne tło służy także do wydobycia efektów różnobarwnych.

Do tych trzech materjałów, uprzywilejowanych na suknie wieczorowe, jako przybranie dołączają się koronki w niebywale pięknych wzorach i materjale, tiule i wstążki. Co do wykonanie sukien, to panuje zaiste niezmierzona rozmaitość. Obok linji falistej, szerokiego, nierównego dolnego obwodu, który często wydłuża się w tyle, a nawet tworzy wspaniałe treny, wlokące się po ziemi, niemniej widzi się także suknie wytworne swoją prostotą, które jako stonowanie rozbujałości efektów, działają zawsze estetycznie i podnoszą urok wytwornych zebrań.

Najbardziej charaterystyczną nowością tego sezonu przy sukniach wieczorowych i balowych jest nawrót do zarzuconego już od pewnego czasu głębokiego wycięcia w tyle. Śmiałość tych wykrojów jest doprawdy posunięta aż do zuchwalstwa. Jednakowoż ostatnie lata tak nas już przyzwyczaiły do ekstrawagancji, że i ta nowość zapewne nie zrobi głębszego wrażenia i będzie powitana tylko jako nowa zawsze pożądana odmiana w obrazie mody. **Nina.**

Z kobiecego ruchu społecznego.

FEDERACJA KOBIET Z WYŻSZEM WYKSZTAŁCENIEM, OD. LWOWSKI.

Lwów, 27 listopada.

Dnia 23 bm. odbyło się zwyczajne walne zebranie Federacji Kobiet z Wyższem Wykształceniem, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie, 2) Odczytanie protokolu ostatniego zebrania, 3) Sprawozdanie z działalności Wydziału i sprawozdanie kasowe, 4) Udział Stowarzyszenia w urządzaniu Krajowej Wystawy w Poznaniu, 5) Stosunek Stowarzyszenia do Koła Studentek, 6) Wybory Zarządu na nowy okres, 7) Wybory do komisji rewizyjnej, 8) Wybory członkiń honorowych, 9) Wnioski i interpelacje.

Zebranie uchwaliło absolutorjum ustępującemu zarządowi i wybrało nowy w następującym składzie:

Przewodnicząca **dr Jadwiga Lechicka**, zastępczyni przewodn. dr. **Marja Chelińska**, skarbniczka **dr. Eugenja Kurkowa**, sekretarka inż. **Stanisława Tymowska**, członkini zarządu **dr. Marja Loriova** oraz delegatka Koła Studentek p. **Pawlikowska.**

Do komisji rewizyjnej weszły: **dr. Marja Witkiewiczowa, dr. Zofja Dancewiczówna, dr. Majewska.**

Zgromadzenie przez aklamację mianowało prof. **Helenę Krzemieniewską** członkiem honorowym Federacji, w uznaniu zasług na polu naukowem i społecznem.

Jednym z głównych, a bardzo aktualnych tematów dyskusji była sprawa **współpracy w urządzaniu Wystawy Krajowej w Poznaniu.** Ponadto nakreślono program prac na najbliższy okres, a to zaopiekowania się studentkami, urządzania odczytów dla szerszej publiczności i wewnętrznych organizacyjnych, oraz podkreślono konieczność nawiązania ściślejszego kontaktu z Kołami Międzynarodowej Federacji krajów zachodnich.

Z hygjeny i medycyny domowej.

CO POWODUJE ZABURZENIA W ORGANACH TRAWIENIA?

Lwów 27. listopada.

Do najbardziej utartych formułek, jakiemi pocieszamy się w razie jakiegoś niedomagania własnego, czy też kogoś z rodziny, należy określenie: „pewnie przyczyną tego jest zepsuty żołądek". Czy to przy bolu głowy, czy też przy innych dolegliwościach, jakoto odbijanie, nudności, wymioty lub gniecenie w okolicy żołądka, obstrukcja lub solucja przypisuje się te wszystkie objawy zepsutemu żołądkowi.

Bardzo często rzeczywiście przyjęcie nieodpowiedniego pokarmu lub jego nad miaru wywołuje powyżej podane objawy i wtenczas ma się istotnie do czynienia z zaburzeniami organów trawienia. W tym wypadku zazwyczaj pomagają środki domowe, a przedewszystkiem środki przeczyszczające. Jednakże nie należy bezwzględnie ufać w te środki, jakoteż jedyną przyczynę dolegliwości upatrywać w zepsutym żołądku. Często bowiem objawy te są spowodowane zupełnie innemi zjawiskami chorobowemi i sprowadzanie ich do tego najmniej niebezpiecznego mianownika może pociągnąć za sobą zgubne następstwa! Sprawdzianem w tym wypadku będzie, czy dolegliwości ustaną wkrótce po zastosowaniu domowych środków, czy też nie. Wówczas należy przypuszczać, że inne organy są zaatakowane, np. ślepa kiszka, wątroba, żółć itp., co wymaga jak najrychlejszego poddania się badaniu lekarskiemu. W wyżej wymienionych wypadkach chorobowych bowiem, używanie domowych środków, a przedewszystkiem środków przeczyszczających, może być bardzo niebezpieczne.

Niemniej jednak trzeba przyznać, że zaburzenia żołądkowe są bardzo często powodem niedomagania, a nawet od tego pozornie niewinnego cierpienia, mogą wziąć początek choroby poważne, trudne do usunięcia. Z tego powodu na funkcjonowanie organów trawienia należy zwracać baczną uwagę. Przedewszystkiem trzeba pamiętać o tem, że każdy żołądek może przyjąć bezkarnie tylko pewną ograniczoną ilość pokarmów, która już jest rzeczą indywidualnej wytrzymałości organizmu. Ta ilość pokarmu, która dla jednej osoby jest normalna, dla drugiej może być zbyt mała lub zbyt wielka.

Nadto należy zachowywać pewne przepisy hygjeniczne przy jedzeniu, aby ustrzec się przed dolegliwościami organów trawienia. W tym celu powinno się znać dokładnie proces, jaki się odbywa w organiźmie od włożenia pokarmu do ust aż po wszystkie przemiany, jakim ulega w organiźmie. Pokarm powinien być przedewszystkiem w ustach dokładnie przeżuty, celem rozdrobnienia go i wymieszania ze śliną, poczem przechodzi do przełyku i do żołądka, gdzie miazga pokarmowa ulega działaniu kwasu żołądkowego, zanim przejdzie do kiszek do dalszego przerobienia, łącząc się z żółcią oraz sokiem urustkowym.

Pokarmy powinny pozostać w żołądku od 2 do 6 godzin. Tyle czasu bowiem potrzeba, aby wytworzyły się w żołądku odpowiednie soki, po części służące do przerobienia pokarmów, po części do zniszczenia zawartych w nich bakterji. Tłuszcze i pokarmy mięsne wymagają dłuższej pracy żołądka dla strawienia, podczas gdy cukier i mąka proces ten przyśpieszają. Z tego wynika, że przeładowanie żołądka słodyczami po spożyciu innych pokarmów sprawia, że nie może on odpowiednio przygotować miazgi pokarmowej do dalszego procesu trawienia, wskutek czego powstają właśnie bole żołądka i kiszek.

Nienależyte przetrawienie pokarmów może spowodować nawet zapalenie otrzewnej lub inne, bardzo poważne choroby. — Z tego powodu powinno się już przy odczuwaniu lekkiego gniecenia w żołądku lub bolów w kiszkach zatrzymać odpowiednią dyjetę, aby pozwolić organom trawienia na powrót do równowagi. — Pozatem doświadczenie poucza każdego, jaką pracę może jego żołądek wytrzymać bez szkody. To też osoby skłonne do bolów żołądka i kiszek powinny utrzymywać stale lekką dyjetę, unikać przedewszystkiem zbyt wielu potraw mięsnych oraz tłuszczów i pamiętać o tem, że w sprawie odżywiania, często, za wiele, jest bardziej szkodliwe, aniżeli za mało. Dobre odżywianie bowiem nie zależy od tego, ile pokarmów przyjmiemy, ale od tego, ile ich nasze organy trawienia mogą należycie przerobić i ile składników w nich zawartych może organizm sobie przyswoić.

Poza temi ogólnemi uwagami podkreślamy raz jeszcze, że przy przewlekłych dolegliwościach żołądkowych, czy też kiszkowych, należy zasięgnąć bezwarunkowo porady lekarskiej. Obecne środki badania, jak prześwietlanie żołądka, kiszek i woreczka żółciowego, jakoteż badanie treści żołądkowej, pozwalają na postawienie w takim wypadku trafnej djagnozy i w razie potrzeby dość wczesne zapobieżenie rozwojowi niebezpiecznej choroby. **Alfa.**

Uboga staruszka. 65 lat licząca kaleka, ma amputowaną nogę i uszkodzoną rękę, wskutek czego jest zupełnie niezdolną do pracy, prosi o łaskawą pomoc. Datki skierować należy do Administracji, dla staruszki kaleki.